

Akta Zakładu Poprawczego w Przedzielnicy

Prezentujemy kolejną informację o ciekawych materiałach, przechowywanych w zasobie naszego Archiwum. Są to materiały dotyczące Państwowego Zakładu Wychowawczo-Poprawczego w Przedzielnicy. Miejscowość ta leży obecnie na terenie Ukrainy, w rejonie starosamborskim obwodu lwowskiego.

Zakład zaczął funkcjonować w 1922 roku i był jednym z czterech państwowych zakładów poprawczych dla nieletnich funkcjonujących w II RP. Przeznaczono w nim miejsca dla 240 nieletnich, którzy byli do niego przydzielani zasadniczo z decyzji władz sądowych. W Zakładzie prowadzona była szkoła powszechna oraz zawodowa (przygotowująca wychowanków do różnych zawodów) oraz kursy rolniczo-ogrodnicze. Zakład posiadał folwark o powierzchni 225 ha. Nieletnim zapewniano posiłki o kaloryczności przeszło 3000 kal., a dobór potraw „zapewniał najintensywniejsze wykorzystanie wartości kalorycznej poszczególnych produktów żywnościowych”.

Pomimo tych dobrych warunków niektórzy wychowankowie próbowali nielegalnie opuścić Zakład. W materiałach dotyczących Zakładu znajdują się rachunki oraz rozliczenia za transport zbiegłych (np. ze Lwowa, Gródka Jagiellońskiego, Nowego Miasta, a nawet Kosowa) z lat 1929-1930. Ponadto zachowały się rachunki za dostarczenie produktów żywnościowych oraz materiałów niezbędnych do wykonania prac remontowych.

W czasie II wojny światowej w budynkach Zakładu Niemcy zorganizowali Niemiecki Zakład Karny jako karną kolonię rolniczą o bardzo surowym rygorze. Funkcjonował on od października 1941 r. do 27 VII 1944 r. W tym okresie w Zakładzie przebywało około dwóch tysięcy mężczyzn i około pięćset kobiet. Wśród nich byli lekarze, księża, adwokaci, urzędnicy, robotnicy zaangażowani politycznie, kryminaliści oraz miejscowa ludność. W dniu 14 XI 2015 r. w Nowym Mieście ks. bp lwowski Marian Buczek poświęcił pomnik upamiętniający ofiary niemieckiego więzienia Przedzielnicy.

Prezentujemy rachunki Zakładu Wychowawczo-Poprawczego w Przedzielnicy zachowane w zbiorze nr 393 Zbiór szczątków zespołów z terenu Małopolski Wschodniej, sygn. 19. Fotografie budynków Zakładu pochodzą z opracowania pt. Księga jubileuszowa więziennictwa polskiego 1918-1929, red. Z. Bugajski, Warszawa 1929.